

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

28. števil.

V Ljubljani, v sredo, dne 8. aprila 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/1.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Meščanski liberalizem.

Čemu je meščanstvo sploh še razdeljeno v stranke? In čemu prav v liberalne in v klerikalne? Menda deluje tudi tukaj samo še zakon teže, ki se v politično izraža v konservativizmu, v stremljenju, ohraniti, kar obstoji. Iz prejšnjih časov imamo klerikalne in liberalne stranke in samo dejstvo, da smo jih imeli, je razlog, da jih imamo še danes. Družega razloga ni. Vsled tega je pa obstanek teh nasprotnih strank nezmisljen.

V teoriji so pač še neka nasprotja, ki so splošno znana. Toda politične stranke ne živijo zaradi teorij, temveč zaradi prakse. Ustvarjati teorije, je naloga znanosti, političnim strankam je pa namen, predstavljati teorije v prakso. Političnemu liberalizmu bi bila torej naloga, delati, da se uveljavijo nauki liberalizma v praktičnem življenju. Tako delo bi opravičevalo njih obstanek.

Dokler je kakšna stranka v manjšini, se ji ne more ničesar očitati, če ne izvrši vsega svojega programa. Kajti zato je potrebna pomoč. Toda kdor ima moč, je odgovoren za njeno rabo.

Pri lanskim državnoborskih volitvah so »svobodomiseln« stranke, v mnogih slučajih s socialno-demokratsko pomočjo dosegle večino v parlamentu. Večina je moč. Od svobodomiselnih strank se torej v Avstriji lahko zahteva, da začno izvrševati svoj program. V ta namen so bili liberalni poslanci izvoljeni.

Toda teorija je še vedno teorija; o liberalni praksi še ni govora, dasi je državni zbor liberalne večine star skoraj že celo leto. Nasprotno raste klerikalizmu od dne do dne greben in liberalne stranke pospešujejo klerikalno prevzetnost.

Nič ne more biti za položaj v Avstriji in za neznajnost liberalizma v okvirju črnomorne države tako značilno, kakor Wahrmondova afera. Zadeva je našim čitateljem znana. Klerikalci se niso branili, temveč so napadli. Wahrmondova brošura ne obsega ničesar, ker se ne bi bilo že dostikrat povedalo, ne da bi bili klerikalci zaradi tega skakali iz kože. Nobenega resnega povoda niso imeli, da bi prav to reč napihili. Če so jo vendar privlekli kar za lase na dan, je v tem dokaz, da so hoteli začeti s praktičnim izvajanjem programa, ki ga je Lueger na lanskem katoliškem shodu napovedal s kratkimi besedami: Osvojitev vseučilišča.

Klerikalne denunciacije, zahteva, da se Wahrmond odzame profesura, vmešavanje papeževga nuncija — vse to je pričalo klerikalno agresivnost. Liberalci so razumeli, da hočejo klerikalci osvojiti kos nove moči na kulturnem polju. V meščanskih svobodomiselnih časopisih se je kazalo to razumevanje. Pričakovati je bilo torej, da se postavi

liberalizem z vso močjo na noge in pokaže klerikalcem, da polje ni pripravljeno za klerikalno žetev.

Ponavljamo: Liberalne stranke imajo večino v parlamentu. Imajo torej tudi moč. Če hočejo, se mora klerikalizmu tako pokazati zobe, da ga mine predrznost.

Toda avstrijski liberalizem je le še teorija; v praksi pa nima za groš veljave. V Wahrmondovi zadevi je kapituliral predklerikalizmom skoraj na celi črti in skoraj za milost mora smatrati, da ni še Wahrmond posajen na cesto.

Koncesije, ki so jih klerikalci dosegli v tem prašanju, pomenijo popoln uspeh klerikalcev in poraz liberalizma. Liberalni učni minister je določil, da bo poleg Wahrmonda imenovan še drug profesor cerkvenega prava na vseučilišču v Inomostu in da Wahrmond ne bo imel pravice izpraševati dijakov, ki bodo obiskovali predavanja klerikalnega profesorja.

To je sklenil liberalni minister, temu so pritrile liberalne stranke. Čemu imajo torej moč? Čemu imajo večino v državnem zboru?

Meščanstvo bo pa mirno gledalo, kako njegovi poslanci zatajujejo njegova načela! Svobodna misel ima zadnje zavetišče le pri delavcih!

Državni zbor.

Druga seja državnega zbora je bila v petek. Na dnevnem redu je bilo nadaljevanje debate o rekrutnem kontingentu. Do besede je prišel sodrug Daszynski. To je bil njegov prvi govor v novi zbornici in razume se, da je imel velikansko število poslušalcev. Govorniški dar sodruga Daszynskega je znan že iz zadnjih dveh zbornic in lahko se reče, da je bil vselej dogodek v parlamentu, kadar je Daszynski imel govor. Tudi danes se je pokazala njegova bleščeča retorika v najsvetlejši luči in je naredila celo na najbolj zakrknjene nasprotnike globok vtisk.

Kakor je bila pri Grkih navada, da je veliki tragediji sledila satira, tako je prišel za Daszynskim — Bieloхлаwek na vrsto! Možakar si navadno domišluje, da je dovtipen, pa se pri svojih pristaših ni mogel doseči zadovoljnosti.

Drugi socialno-demokratski govornik je bil sodrug Hackenberg; tudi on je znal ohraniti pozornost zbornice na vrhuncu.

Iz govora Daszynskega posnemamo sledeče:

Dan, ob katerem se predlaga zakon o rekrutih in nedostojna oblika, katero so izbrale vladne stranke (namreč nujni predlog), izziva energičen protest. To ravnanje spominja na najhujše čase Körberjeve vladne umetnosti, ko zbornica po cele mesece ni imela dela, potem so se pa v kratkih tednih zahtevala neznanska dela od nje. Nezdružba, demagoška metoda vlade je, če hoče spraviti parlament pred ljudstvom v slabo luč, s tem da prikazuje poslance za ljudi, ki samo žro diete in pasejo lenobo. Parlamentarni kalendarij v Avstriji je naravnost frivolen. Tudi obliki, v kateri prihaja vladni načrt v razpravo, se mora ugovarjati. Letos praznujemo 60letni jubilej ne le cesarjevega vladanja, temveč tudi historičen jubilej praznujemo, ljudski jubilej, jubilej velikanskega revolucionarnega gibanja leta 1848. Kaj je takrat delalo nemško, češko, poljsko meščanstvo? Za kaj se je takrat bojevalo? Takrat se je hotelo oborožiti ljudstvo in osvoboditi ga biričev fevdalizma in militarizma. (Bieloхлаwek: In danes tekate na dvor! — Glasovi pri socialnih demokratih. Tolstoj! Tolstoj!)

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vrnejo, inserati. Enostopna petil-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

Daszynski (Bieloхлаwek): Gospod deželni odbornik, slišal sem, da ste danes v legitimacijskem odseku velikega pesnika Tolstega imenovali starega tepca. Če je to res —

Bieloхлаwek: Res je!

Daszynski: Če je to res, gospod deželni odbornik, tedaj se razlikujete od tipa, ki ste ga označili, le s tem, da niste star, ampak mlad. (Živahno pritrdjevanje pri socialnih demokratih.)

Bieloхлаwek: Človek, ki pravi, da je bil vsak dostojen človek v ječi, je tepec!

Daszynski: Razmerje ljudstva in njegovega parlamenta do vojne uprave je nezdravo. Govornik našteje zahteve, ki jih je v zadnjem desetletju parlament predložil vojni upravi, ki se pa ni nič ozirala na nje. V vojski vladajo moralni pojmi kakor v dobi žoldnarjev. To je posledica popolne ločitve vojaštva od širokega toka družabnega življenja. Zato moramo delovati, da posveti prav parlament kot zastopnik tega življenja in njegovih zahtev v razmere pri vojski. Dalje ne moremo gledati, da stoji vsa vojna uprava pod fevdalno-aristokratskim varstvom delegacij, kjer se ne misli na kontrolo in skuša, vsakemu vojnemu ministru čitati z oči, kaj pravzaprav hoče in se ga sili, da iztlači najbolj neopravičene zahteve, kakor n. pr. zvišanje častniških plač. Tega ne more trpeti parlament splošne volilne pravice; začeti mora boj, postaviti se mora na stran ljudstva proti sedanjim oblikam vojne uprave; varovati mora ljudstvo pred vojaštvom. Demokratski parlament mora demokratizirati tudi vojsko. Najvažnejši pogoj zato je skrajšanje službene dobe. Govornik omenja, da je bilo v letih 1906 in 1907 v vojski 345 samomorov in poskusov samomora; od teh odpada 203 na Avstrijo, 142 na Ogrsko, to je 58,8 proti 41,2 odstotkov. Muka je torej razdeljena natančno po kvoti. Ta krvavi ključ se vidi tudi tukaj. Obračunati moramo še z duhom iz časa Marije Terezije in pred vsem odstraniti vojna sodišča.

Govornik se peča potem z mučenjem vojakov in pravi, da so tudi častna sodišča častnikov ostanek iz srednjega veka, ki ga je že treba odstraniti. Taka sodišča ne smejo imeti toliko moči, da kdo ne more biti častnik, ker pomaga svojemu očetu ob počitnicah pri plugu. Kmet lahko postane minister; Peschka in Prašek gresta lahko k cesarju na dvor, toda rezervni častnik, ki dela s plugom, je nemogoč.

Poslanec Höger: Oni bi obsodili tudi cesarja Jožefa!

Daszynski: Vojska se rabi dandanes tudi v mezdnih bojih in pri stavkah. Ona služi zoper takozvanega notranjega sovražnika in varuje denarno vrečo in izkoriščanje. Sedanja organizacija armade vznemirja inozemstvo, ker ga dela že desetletja nervoznega in ta nervoznost ubija vsak zmisel za bojno pripravo. Govornik ne želi Avstriji nič hudega, toda ob sedanjem vojaškem redu ne more nihče sklepati, kakšna bo bodočnost na bojišču. Ljudski parlament, čeprav še ni spoznal najsvetejše in najvažnejše naloge spriti ljudstva, bo moral začeti boj zoper sedanji militarizem! (Živahno odobravanje pri socialnih demokratih.)

Poslanec Hackenberg (socialni demokrat) razlaga načelne razloge, zaradi katerih bodo socialni demokratje glasovali proti vojaškemu zakonu. Ni ga bremena, ki bi ga ljudstvo tako hudo občutilo, kakor vojaško. Socialni demokratje ne bodo izpustili nobene priložnosti, ne da bi poskusili, vsaj to izsiliti od vojne uprave, kar je obljubila. Da se doslej ni več doseglo, je kriva večina zbornice,

zlasti one stranke, ki imajo svoje zastopnike med ministri. Govornik zahteva olajšave za orožne vaje, zlasti odstranitev zadnje orožne vaje pri deželni brambi. Potem omenja mučenje vojakov in zahteva, da se strogo kaznuje one, ki trpinčijo vojake. Ukaz vojnega ministra proti trpinčenju vojakov je razveselil vse prebivalstvo; pomagal pa ni nič, kajti ko je izšel, so se vendar primerili novi slučajji trpinčenja. Stališče socialnih demokratov ostane neizpremenjeno: Ne moža, ne vinarja za militarizem.

Poljak **Dzieduszycki** pravi, da bo njegova stranka glasovala za nujnost in za predlog.

Govoril je še **Simon Stark**, potem se je seja zaključila.

Politični odsevi.

Poslanec sodrug Nömc se je v proračunskem odseku pečal z justičnimi razmerami na Češkem. Potem je omenil, da je jezikovno vprašanje tudi socialno vprašanje, ker se tiče večinoma ubogih delavcev, ki se ne morejo sami braniti. Socialni demokratje so se vedno bojevali za enakopravnost in za narodni mir in sicer proti volji meščanskih strank, tudi proti volji Mladočehov, ki so vedno stali na stališču, da se mora socialne demokrate poteptati. Že pred enajstimi leti so socialni demokratje priredili v Pragi demonstracijo za mir, a policija je takrat rekla, da ne vé, če more dovoliti to, če bo imela toliko moči, da bo zadržala meščanske stranke in preprečila prelivanje krvi. Hebska afera kaže, da so meščanske stranke in vsa država bankrotne. Vlada pač ne more storiti v tej stvari nič drugega, kakor predložiti jezikovni zakon. Meščanske, vladne stranke imajo nalogo, skrbeti, da pride tam zakon čim prej v parlament. Socialni demokratje, čeprav so opozicijska stranka, bodo z vsemi sredstvi pospeševali rešitev takega zakona, kajti brez njega ne gre več. Ako ostanejo razmere kakršne so, mora nastati popolna anarhija. Kaj bi rekli, če bi kak češki sodnik izjavil, da ne razglasa razsodb več v imenu avstrijskega cesarja, ampak v imenu češkega kralja? Če pravijo Nemci, da ne morejo nikdar priznati veljavnosti naredb, tedaj se jih mora vprašati, kako morejo dovoliti, da se ustanovi novo ministrstvo z naredb?

Poslanec Seitz je naglašal, da je splošni klic po zakoniti ureditvi jezikovnega vprašanja sijajno opravičanje socialne demokracije. Češke socialne demokrate so pred desetimi leti skoraj kamnali, ko so zahtevali, naj se uredi jezikovne razmere z zakonom. Prava izjava bankrota za meščanske stranke je pa zahteva, naj sedaj, ko je voz obtičal v blatu, socialni demokratje posežejo vmes in se postavijo na čelo. Zbornici se mora predložiti zakon, glede katerega se zedinijo meščanske stranke vseh narodov. To ne bo več mogoče, da se gospodje pod pritiskom pameti v zaprti ministrski sobi pobotajo, potem pa nimajo toliko poguma, da bi nastopili za uresničenje ideje, glede katere so se sami zedinili. — Govornik zahteva poleg neodvisnosti sodnikov tudi svobodo za kritiko sodnikov.

Za justične služe in jetniške paznike so nastopili socialni demokratje v proračunskem odseku. Zahteve teh kategorij so tako majhne, da se lahko izpolnijo. Zlasti je pa potrebna službena pragmatika. Tudi v interesu jetnikov je izpolnitev teh zahtev, kajti izvrševanja kazni se ne sme prepustiti ljudem, katerim se v marsikaterem oziru slabše godi, kakor jetnikom.

Socialno-demokratska zveza je imela pred sestankom državnega zbora več sej, na katerih so člani proračunskega odseka poročali o svojem delovanju. Potem se je razvila diskusija o narodnih vprašanjih, o katerih je razpravljajal proračunski odsek in o akcijah, ki jih ima zveza izvršiti v bližnjem času. Določeni so bili govorniki: Za zakon o vojaških novincih **Daszynski**, **Hackenberga** in **Svoboda**; za **Luegerjev** predlog, naj se porabi obresti od 100 milijonov kron za starostno zavarovanje **Elderscha** in **Habermanna**. Socialistični poslanci so se tudi pritoževali, da se delo v legitimacijskem odseku nikakor ne razvija, dasi bo meseca junija že potekla doba za preiskavo volitev. Poslanec **Dr. Diamand** je dobil nalog, zaradi tega interpelirati predsednika zbornice in predsednika legitimacijskega odseka.

Zakon o podpiranju rezervistovskih družin, ki so poklicani na orožne vaje, je vlada predložila državnemu zboru. Kakor znano, da so socialni demokratje zahtevali tak zakon takoj po volitvah in so tudi sami predložili primeren načrt, ki smo ga svoječasno objavili. Načrt vlade določa podpore samo za družine tistih rezervistov, ki so odvisni od zaslužka in ki zgube zaslužek, če se jih pokliče na orožne vaje. Podpora znaša polovico poprečne dneve, ki se plačuje v dotičnem sodnem okraju. Najvišja podpora ne more presegati 2 kron.

Dayčni odsek državnega zbora je razpravljajal o avtomobilnem davku. Sodrug **Glöckel** je izjavil, da socialni demokratje ne bodo delali težav uvedbi avtomobilnega davka, toda previdnosti je treba tudi v tem vprašanju. Visok dayek se lahko naloži vozovom za dirko, ne pa avtomobilom, ki jih rabijo zdravniki in trgovci v svojem poklicu.

Vsaki obremenitvi industrije sledi brezposelnost. Industrijski so dejali, da je avtomobilni davek manjše zlo, kakor zakon o jamstvu za nezgode. Mi pa izjavljamo, da je za nas ta zakon mnogo važnejši, nego avtomobilni davek.

Krščanski socialci Bielohlawek je v **Geßman-**novi stranki velika luč. Pri klerikalcih sploh ni zelo težko, priti do slave. Bielohlawek si jo je pridobil, ko je dejal, da «se je že nabl, če vidi kakšno knjigo». Od tistega časa ima tudi privilegij, da blebeče v zbornici kakor devet starih bab. — Ker nič ne zna, je prepričan, da se sme vlikati v vse. Zadnjič je pokazal svojo duhovitost v legitimacijskem odseku. Klerikalci so — zelo delikatno — pripovedovali, da je bil neki kandidat že kaznovan zaradi političnih reči. Nato je odgovoril poslanec **Pernerstorfer**: Tolstoj je dejal, da na Ruskem ni poštenega človeka, ki ni bil že zaprt. Takrat se je zasvetilo v Bielohlawekovi glavici in zagodel je: Tolstoj je star tepec! Razume se, da je bilo vse brez besede. Na seji zbornice ga je **Daszynski** dobro prijel za to; poslanca **Hlibovicky** in **Kramar** sta pa zahtevala od predsednika **Weißkirchnerja**, naj pokliče Bielohlaweka na red.

V **ogorskem parlamentu** je bila zadnje dni na dnevnem redu neka afera, ki je potisnila zanimanje za vse druge dogodke v ozadje in katero so primerjali z **Wahrmundovo** afero v Avstriji. Pri neki civilni poroki je bil navzoč ministerialni svetnik v naučenem ministrstvu **Barkoczy**. Ko je uradnik, ki je opravljal poroko, pozval navzoče, naj vstanejo, je **Barkoczy** demonstrativno obsedel in pozneje tudi ni hotel podpisati poročnega zapisnika. Bilo je očitno, da je **Barkoczy** hotel demonstrirati proti civilni poroki. To je sicer zelo različno od **Wahrmundove** afere, vendar je pa značilno, ker priča, da so začeli klerikalci povsod kazati rogove. Civilna poroka je na Ogrskem zakonito vpeljana in ministerialni svetnik, ki demonstrira proti veljavnim zakonom, je pač nenavadna prikazen, tembolj če je demonstracija tako izziva-joča. Civilna poroka je pa tudi za mnogo ljudi tako važna in resna, kakor za druge cerkvena. Človek, ki bi si dovolil pri katoliškem obredu na tak način protestirati zoper cerkveno dejanje, bi bil pri nas in na Ogrskem gotov, da pride v luknjo. Znano je, koliko ljudi je pri nas že dohitela ta usoda, če se niso odkrili, kadar je šel katoliški duhovnik obhajati, četudi so prišli le slučajno v tako situacijo in niso mislili demonstrirati, temveč se le niso ozirali na to, kar se godi brez njih volje. Gospod ministerialni svetnik je pa šel nalašč k poroki, z namenom, da bo izzival ter je hotel žaliti občutke tistim, katerim je civilna poroka prav tako sveta, kakor katoličanska cerkvena. Ko se je v parlamentu interpeliralo vlado zaradi tega dogodka, so klerikalci hrupno ploskali **Barkoczyju** in mu klicali «eljen», kakor da bi slavili junaka. Vlada se je postavila še na dosti pravilno stališče in je izrekla, da je bilo **Barkoczyjevo** ravnanje nekorektno, da pa vendar nima povoda za kaznovanje. Če bi bile vlade in oblasti v vseh slučajih tako nepristranske, bi bilo dobro. Ampak tukaj se je najboljše pokazalo, kako lažejo klerikalci, kadar pravijo, da ne zahtevajo nič drugega, kakor svobodo zase. V resnici zahtevajo zase privilegije, kakršnih ne uživa nihče drugi, nasprotno pa hočejo, da se z drugimi lahko počne, kar se hoče. Katoličani hodijo s svojimi procesijami na javne ulice, ki so odprte vsem ljudem, pa niso zadovoljni, da imajo svobodo, svoje obrede prenašati na prosto, temveč hočejo, naj se jim tam odkrivajo tudi Turki, če so ravno na trgu, po katerem gre procesija. Drugje pa gredo katoličani lahko žaliti tudi tja, kamor jih nihče ne kliče in ne sili. Ne enakopravnost, temveč dvojna mera je zahteva klerikalcev. Čim bolj se jim bo v tem popuščalo, tem predrznejši bodo seveda postajali.

V **srbski skupščini** je bila v petek v razpravi kraljeva civilna lista in prestolonaslednikova apanaža. Za kralja se zahteva 1.200.000 dinarjev, kar je zbornica sprejela. Za prestolonaslednika in ostale člane kraljevske hiše se zahteva 300.000 dinarjev. Mladoradikalec **Prodanović** je dejal, da je prišla ta zahteva protustavno v proračun. Ministrski predsednik **Pašić** je odgovoril, da apanaža ni protustavna. Poslanec **Katić** je na to dejal, da igra **Pašić** že ulogo portugiskega **Francota**, ki je tudi protipostavno zvišal civilno listo.

Policija v Italiji se rada od časa do časa pokaže kot brutalna sovražnica vsega, kar je delavsko. V četrtek, 2. aprila, je bil v Rimu pogreb nekega zidarja, ki je umrl vsled nezgode pri delu. Spreveda se je udeležilo okrog 1500 ljudi in nekatera društva z zastavami. Hotel je iti čez beneški trg, a ko je prišel do ulice **Plebiscito**, ni mogel dalje, ker je policija zaprla ulico in je hotela po sili preprečiti prehod pogreba. Vsled tega je prišlo do spopada med ljudstvom in policijo, ki je streljala. Dva mrtva in 12 ranjenih so odnesli v bolnišnico. Policija se izgovarja, da se je metalo kamenje nanjo. Izmed ranjenih je po noči eden umrl in drugi dan še eden. Delavska zbornica je sklenila vsled tega dogodka splošno stavko v Rimu.

V zbornici je več poslancev interpeliralo vlado zaradi tega dogodka. Ministrski predsednik **Giollitti** je odgovoril, da teče sodnijska preiskava, vsled česar se mora vlada za sedaj vzdržati sodbe. Povedal je pa, da tja, kjer so stali vojaki, ni priletelo nič opeke in nič kamenja. Policistov je bilo 21 ranjenih.

Ruska vlada je v zadnjih časih skoraj vsiljivo razširjala vesti o pomirbi po deželi. Dobri ljudje so že začeli verjeti, da je revolucija popolnoma poteptana. A vendar prihajajo z druge strani vsak hip poročila, da neprenehoma vre in kipi in sicer na vseh koncih in krajih. Prav v zadnjem času je policija razkrila dve zaroti, kispominjata na najvišarnejše čase revolucije. Na črnem morju so se zarotili mornarji, da izvrše nekaj podobnega, kakor nekaj bojna ladja «**Knjaz Potemkin**». Mornarica bi bila zapustila luko, na morju bi bili mornarji pometali častnike, kar jih ni bilo v zaroti, z ladij, pa bi se vrnila pred Odeso, da bi jo bombardirala, zavzela in ustanovila neodvisno vlado. V **Peterburgu** so pa razkrili vojaško zaroto. Dvesto ljudi so zaprli; med njimi je več političnih voditeljev, dijakov, učiteljev in vojakov. O varnosti carizma se more torej kvečjemu sanjati.

Društvene vesti.

Društvo «Ljudski oder» v Trstu priredi tega tedna dvoje predavanj in sicer v četrtek in v petek, obakrat v veliki dvorani **Delavskega doma**. Predaval bode sodrug **Ethin Kristan** in sicer: V četrtek, 9. t. m., ob 1/9. zvečer o predmetu «**Življenski pogoji malih narodov**», v petek, 10. t. m., ob 1/9. zvečer pa o temi «**Stare vere**».

Delavsko izobraževalno društvo v Pulju priredi v soboto, 11. t. m., ob 8. zvečer v «**Arco Romano**» javno predavanje in sicer bo predaval sodrug **Ethin Kristan** o **Slovencih** v starih časih. Vse sodruge vabimo, naj se udeleže tega predavanja, ki bo gotovo zanimivo, kakor so bila vsa predavanja, kar jih je imel doslej sodrug **Kristan** v Pulju.

Iz stranke.

Majski list izda letos zopet jugoslovanska socialno-demokratska stranka. Izšel bo sredi aprila na osmih straneh velike oblike ter bo ilustriran in bo imel priloženo veliko sliko, ki se jo tudi lahko dene pod okvir. **Majski list** bo lepo urejen in bo imel doneske **Ivana Cankarja**, **Otona Zupančiča**, **Zofke Jelovškove**, **Ethina Kristana** i. dr. Kdor želi dobiti majski list, naj se takoj oglasi pismeno ali ustmeno pri upravnistvu «**Rdečega Prapora**», da bo mogoče določiti naklado. Tiskalo se ga bo samo toliko, kolikor se ga bo naročilo. Kdor ga ne naroči pravočasno, ga toraj ne bo mogel dobiti.

Dopisi.

Iz Idrije. Skupna seja «**Prve idrijske čipkarske zadruge**» v Idriji dne 5. t. m. je sklenila, da od 16. t. m. začasno naprej ne bo več vsprejemala čipkarskih izdelkov, iz vzroka, ker je poslovodkinja zadruge **sodr. Ružena Kristanova** nevarno zbolela in se ne ve, kdaj ozdravi. V maju se skliče občni zbor, ki bo dalje ukrepal. — **Preostali zaslužek** čipkaric za l. 1907. se bo razdal med članice **13. t. m.** Početek izplačevanja ob 1/9. uri. K izplačevanju naj pridejo članice št. 1, 2, 4, 6, 8, 10, 15, 16., 17, 19, 21, 22, 27, 28, 30, 31, 33, 34, 35, 43, 45, 47, 48, 51, 53, 56, 58, 67, 68, 73, 74, 79, 82, 83, 85, 86, 88, 95, 96, 97, 106, 107, 110, 111, 112, 115, 119, 121, 125, 127, 130, 131, 157, 162, 167, 177. — Isti dan se bo izplačalo deleže in drugo vsem izstopivšim, oziroma izključenim članicam. Izključene se opozarja na § 47 združnih pravil. — Opozarja se, da se bo vsaki izplačalo le ono syoto, ki presega znesek **20 kron**. Pri članicah, ki so s številko zgoraj označene, so vknjiženi **20 K** presegaajoči zneski; pri drugih pa še znesek **20 K** ni dosežen. Načelstvo.

Trst. (Komu služi «**Narodna Delavska Organizacija**»?) Odkar si je častihlepni gospod **Mandić** ustanovil svojo trabantovsko gardo pod imenom «**Narodne Delavske organizacije**», smo že z mnogimi primeri dokazali, da je to društvo po svojih ciljih in po svojem delovanju delavstvu sovražno in da mu škoduje že s svojim obstankom. To je seveda tako naravno, da skoraj ni treba iskati dokazov. Tržaški Slovenci, ki itak se niso zgodaj vstali, so tudi tukaj samo posnemali tujino; na gnojišču naših narodnjakov še nikdar ni zrastle nič lastnega. Protisocialistične «**delavske**» organizacije so snovali prej že po vseh mogočih krajih. **Mandić** et consortes vedo kajpada le za češko «**narodno-socialno**» stranko, katero smatrajo morda za posebno hejslovansko. Vse take organizacije so bile izpočetka protidelavske, ali pa so morale v najkrajšem času postati take. Delavstvo more biti samo v mednarodni zvezi močno. To bodo kmalu razumeli abecedniki. Tudi narodnjakom se ne more podtikati tako gorostasne zabitosti, da ne bi razumeli tega. Toda narodnjakom ni nikjer nič ležeče na interesih delavstva, ker so vsaj tako kratkovidni, da ne razumejo, kaj pomeni delavstvo za narod. To velja namreč za boljše narodnjake; drugi se pa sploh ne zmenijo za nič drugega, kakor za svoj profit. Delavska organizacija, ki ni v mednarodni zvezi, ne more imeti nobene moči zoper izkoriščevalce; narobe — če hoče sploh imeti toliko moči, da more živeti, jo mora dobiti od milosti podjetnikov. Tako je tudi s tržaško narodno

organizacijo; kdor razume notranje zakone prave delavske organizacije, se ni nič čudil, ko je Mandičevo društvo v Trstu začelo kaziti stavke. Kako zaboga naj pa živi ta nesrečna spaka, če je ne bi držali kapitalisti nad vodo? In kako naj doseže kapitalistovsko milost, če ne služi izkoriščevalcem zoper zavedno delavstvo? Da: Prava naloga «narodne» organizacije je, skotovati povsod organiziranim delavcem, delati zgage povsod in storiti, kar je le mogoče, da bi se diskreditiralo delavsko gibanje. Da je res tako, je ta herostratska družbica vnovič dokazala v četrtku.

Državni železničarji so ob svojem času vložili pri železniškem ministrstvu spomenico, s katero so zahtevali nekatere krvavo potrebne priboljške. Ministrstvo prihaja z malenkostnimi koncesijami, ki niso niti toliko, kakor kaplja na razbeljen kamen. Železničarji se hočejo posvetovati in protestirati. Solidarni so uradniki, poduradniki, uslužbenci, delavci. Skličejo torej shod v dvorano nekega telovadnega društva. Vprašanje je povsem gospodarsko. Z narodnostjo nima nič opraviti. Treba je miru, da se lahko trezno in resno razpravlja o položaju; treba je impozantnega nastopa, kajti delodajalec naj spozna, da so železničarji skala, ki se ne omaje. In na ta shod prikoraka pod komando signor Mandiča kakih 150 «narodnih delavcev». Po kaj? Da bi sodelovali? Da bi izrazili svojo solidarnost z zavednimi železničarji? — Ne. Da bi razbili shod in povedali železniškemu ministrstvu: «Glej, dokler smo mi v Trstu, ni popolne slege med delavstvom; le na nas se zanašaj, da bomo delali železničarjem ovire, kjerkoli bomo mogli.» S tem namenom so prišli razgrajati. Kajti nič drugega niso delali: Rjovel in tulili so, kakor zverine v puščavi. S tem pobalinstvom so res dosegli toliko, da se v dvorani ni moglo zborovati. Predsednik, ki je videl, da se druhali ne more na noben način umiriti, je razpustil shod. Za bodoče torej vemo, da se moramo varovati «narodnih» delavcev tudi takrat, kadar so najvažnejša gospodarska vprašanja delavstva na dnevnem redu. Nasi sodrugi se niso hoteli pretepati; kljub nesramnemu izzivanju so se vedli dostojno in razgrajajem se ni zgodilo nič. Ko je bil shod v telovadnici razpuščen, so enostavno odšli v Delavski Dom. Tisti, ki so našli prostora v veliki dvorani, so jo zasedli. Drugi so ostali na hodniku, na stopnicah, sploh kjer je bilo prostora. Tako se je uprizoril shod, na katerem je najprej poročal sodrug Kopač o položaju. Govorili so potem še drugi udeleženci raznih kategorij in shod je soglasno sprejel sledečo resolucijo:

Današnji, v ogromnem številu obiskani shod ces. kr. državnih železničarjev v Trstu vzame na znanje poročilo svojih zaupnikov o zboljšanju, ki ga namerava izvesti železniško ministrstvo in izjavlja, da vsilja v polnem obsegu pri zahtevah, izraženih v resoluciji z dne 7. marca t. l. Shod pričakuje od visokega ministrstva, da poda do 15. aprila čist in jasen odgovor

- a) o starostni dokladi od 24. aprila dalje;
- b) o stalni mesečni dokladi po 10 kron za vsakega uslužbenca v Trstu, Gorici in na Jesenicah, začeti s 1. januarjem 1908;
- c) o dokladi za uradniško osebje na Krasu.

Shod izraža svoje začudenje, da je železniško ministrstvo v tako malem obsegu izpolnilo zahteve železničarjev in upa, da valisi vsaj v zadnjem trenutku njihov glas. Centralama železničarske in uradniške organizacije se nalaga, naj se poslužite vseh primernih sredstev, da se do omenjenega roka ugotovi navedenim zahtevam.

Sklenilo se je tudi, da se «Eдинosti» ne povabi na noben shod več in potem se je zborovanje zaključilo v najlepšem redu. Narodna organizacija si je pa s svojim pobalinstvom bolj škodovala, nego se zaveda.

Domače stvari.

Obrtna sodišča obstoje že v raznih mestih države in imajo nalogo, reševati čim mogoče najkrajšim potom nesoglasja med delavci in delodajalci. V Ljubljani in v naših krajih sploh je obrtno sodišče še pobožna želja delavcev. Če se jim zgodi krivica v plačilnem razmerju, se morajo zatekati k okrajnim sodiščem, kjer je reševanje počasno, ker ima tako sodišče dosti drugih opravkov, pa tudi nezanesljivo, ker nimajo dotični sodniki zadostne prakse v takih vprašanjih. Kjer je delavstvo maloštevilno, ima država izgovor, da se ne izplača za malo slučajev ustanoviti posebno obrtno sodišče. Toda v Ljubljani n. pr. imamo že celo vrsto večjih in manjših podjetij in razmeroma veliko število delavcev. Nesporazumi glede plače so na dnevnem redu, a delavci ponajveč sploh ne hodi iskat pravico k sodišču, ker vedo, da imajo premalo upanja, da bi tam kmalu ali pa sploh kaj dosegli. Čas je torej, da dobi tudi Ljubljana obrtno sodišče in delavci primerno varstvo. Ustanovitev takih sodišč je odvisna tudi od soglasja deželnega zbora. Bilo bi dobro, da bi se deželni odbor sam nekoliko poučil o razmerah. Od deželnega zbora pa smejo delavci zahtevati, da ne prepreči prepotrebne ustanovitve obrtnega sodišča, če bo vprašan za njegovo mnenje.

Karakteristično za občinske volitve v Ljubljani. «Sl. Narod» od 4. t. m. je prinesel nastopno notico: «Uslužbenci tukajšnjih hranilnic, zavarovalnic in bank so, kakor se čuje, prosili župana Hribarja,

da jim da en mandat v občinskem svetu ljubljanskem, kar upajo, da dosežejo.» — Opozarjamo volilce ljubljanske na to notico, iz katere je razvideti, da v Ljubljani župan Hribar deli mandate. Volilci se naj vprašajo: ali jih je sploh še kaj treba? Skandal pa je za uslužbence ljubljanskih hranilnic itd., da moledujejo pri županu za mandate. Najboljši odgovor takim prosjakom za mandate bi bil seveda ta, da bi jih od «volilcev» noben ne volil — ampak jih z mokro cunjjo zapodil v urade, take Zirkelbacher! Pfui, Teufel, taka politika!

Vojaški škof in kuratje agitirajo pri vojaki za jubilejno darilo, ki naj bi ga letos izročili papežu. Škof Belapotačky že poziva vojake, naj žrtvujejo toliko, da dobi papež lahko bogato darilo od vojakov. Seveda se poje zopet znano pesem, kako hudo se godi ubogemu revežu v Vatikanu. — Avstrijski vojak ima, kakor znano, 12 vinarjev na dan. S to bogatijo mora skrbeti za svoje «proprietete», za perilo, krtače, če se hoče umivati, za milo i. t. d. Brez logaritima se lahko izračuna, da s tem denarjem ne more uganjati nobenega razkosja. Splošno se sodi, da je vojak, zlasti če nima večje podpore od doma, resnično velik revež. Vojska duhovščina je pa odkrila, da je papež še večji revež. Ubožec še avstrijskega komisa nima, temveč mora uživati, kar mu kuhajo, pečejo in cvró njegovi dvorni kuharji! Kdove — denar je pri vojaki redka stvar; morda bi bila izpolnjena želja vojaških namestnikov božjih, če bi vsak vojak daroval hlebec komisa? Če nič drugega, bi to bila enkrat sprememba v hrani v Vatikanu.

Nur nicht nachgeben! Tako se je odrezal g. Trontelj, gostilničar restavracije Auerjevih dedičev v Ljubljani, Wolfve ulice št. 12. Zakaj se je tako izrazil? Znano je, da stavkajo krojaški pomočniki v Ljubljani pri mojstrih, ki nočejo podpisati novega tarifa; med temi mojstri je tudi g. Cassermann. Le-ta pride v soboto dopoldne v Aurovo restavracijo; gostilničar ga vpraša, ali stavkajo njegovi delavci ali ne. Gosp. Cassermann je odgovoril, da stavkajo, da pa se ne uda. Gostilničar Trontelj se na to ošabno odreže: «Nur nicht nachgeben!»

Stavbinsko vprašanje je važen del modernih socialnih potreb. Pomanjkanje dobrih in zdravih, pa vendar ne predragih stanovanj je huda mōra za delavske sloje, ki so obsojeni, s svojimi družinami stanovati v temnih, vlažnih luknjah, kjer je vsaka prijetnost izključena. Tembolj pa je v takih stanovanjih zdravje v nevarnosti. Jetika n. pr. nima boljšega prijatelja, kakor brezsolnena, tesna stanovanja, v katerih morajo večinoma prebivati delavci. V nekaterih državah se je doslej vendar kaj storilo, da se širokim slojem pribavi zdrava stanovanja. Pogoji za to je v prvi vrsti podpora države, dežele in občine. Davčne olajšave ne zadoštujejo. Treba je tudi omogočiti stavbo hiš, v katerih najdejo ljudski sloji, kar je za dobro stanovanje potrebno. V nekaterih državah so za take namene omogočene druge hipoteke do devetih desetih stavbne vrednosti z malimi obrestmi. Take uredbe so na Nemskem, v Belgiji, na Francoskem, na Angleškem, v Italiji, kjer se dobiva taka posojila za 3 odstotke obresti in 1 odstotek amortizacije. Država, odnosno državni zavodi so dali leta 1904 v ta namen na razpolago v Belgiji 84 milijonov, na Angleškem 94 milijonov, na Nemskem nad 200 milijonov. V Avstriji je doslej samo za stanovanja državnih uslužbencev dovoljenih 5 milijonov kron. Dr. Oppenheimer je na nekem predavanju na Dunaju priporočal, naj bi se del kapitala za starostno zavarovanje investiralo v ta namen, kakor v Nemčiji. Po Slovenskem je vprašanje delavskih stanovanj še posebno žalostno. Priporočljivo bi bilo, če bi se delavci sami združili v drugih in zahtevali od države in občine primerno podporo za dobavo takih stanovanj, pri čemur bi bilo zlasti vpoštovati izkušnje, ki so se dosegle na Angleškem s takozvano «Gartenstadt» (vrtno mesto).

Razdelitev referatov pri deželnem odboru kranjskem. Na seji deželnega odbora dne 30. m. m. so bili referati takole razdeljeni: Deželni glavar dvorni svetnik Franc Šuklje — personalije; deželni odbornik grof Josip Anton Barbo — deželna kultura v ožjem pomenu, t. j. vinarstvo, živinoreja, mlekarstvo, sirarstvo, ribarstvo, pogozdovanje, živinozdravništvo, kmetijska družba, podkovska šola, šola na Grmu, agrarske operacije, skratka cela deželna kultura, izvzemši melioracije in vodovodne naprave, dalje bera, gledališki zaklad s poslopji, stanovske stvari, prisilna delavnica (vprašanje ciganstva); deželni odbornik dr. Ivan Tavčar — dobrodetni zavodi, železnice, statistika, odgon, vojaške zadeve, pripraga, ustanove, zakon o brambi poljščine, zemljiška odveza, gasilnostražni zaklad; deželni odbornik dr. Ivan Sušteršič — občinske stvari, stavbinske stvari, pritožbe o cestnih zadevah izvz. administrativno-tehnične zadeve, deželnozborske zadeve, šolstvo, lovski zakon, legislativa, obrt; — deželni odbornik dr. Evgen Lampe — deželne finance, deželna poslopja, ceste, muzej, zadružništvo, zdravstvo, melioracije in vodo vodi umetništvo, vprašanje deželnega teritorija (Zumberk).

Socialni pregled.

Stavka krojaških pomočnikov. V soboto je prinesel «Slov. Narod» vest «iz krogov krojaških

mojstrov», da ni resnično, da bi bili kroj. mojstri gg. Witt, Schumi, Kreč in Zvan podpisali nov tarif, ki ga zahtevajo pomočniki. Namen te vesti je bil prozoren, in tudi tisti gospod, ki je nesel to zlagano vest v uredništvo «Slov. Naroda» je znan. Da se napravi konec vsem tem govoricam, so krojaški pomočniki sklenili, ga ustavijo delo v ponedeljek 6. t. m. tudi v tistih delavnicah, kjer so se mojstri že zavezali, plačevati po novem tarifu. V soboto je došel v Ljubljano tudi zastopnik zveze krojaških pomočnikov v Avstriji, sodrug Kosel iz Gradca. Ta je šel v ponedeljek ter interveniral predvsem pri tistih mojstrih, ki so se faktično že preje zavezali in podpisali novi tarif. Vsi mojstri, to so gg. Witt, Schumi, Kunc, Fr. Kreč, Rožič, Zvan so na novo podpisali tarif, ter izjavili, da niso v nikaki zvezi s sobotno notico «Slov. Naroda». Podpisal je ponedeljek tarif tudi g. Presker. Pri vseh teh mojstrih se je v torek 7. t. m. pričelo delati po novem tarifu. Sedaj naj «Slov. Narod» prinaša vesti «iz krogov krojaških mojstrov» kakršne hoče, in g. Kraigher naj objavlja še naprej inserate, da zasluži njegov delavec 50 kron na teden, naj da še eno nulo zraven in jih bo 500 kron na teden, to bo še bolj verjetno. Pa še nekaj! V ponedeljek je «Slov. Narod» objavil zopet dopis «iz krogov krojaških mojstrov», v katerem prosijo svoje odjemalce, naj z ozirom na stavko potrpe in pred prazniki ne naročajo novih oblek. Z ozirom na to povdarjamo, da se tudi po praznikih prav gotovo ne bo delalo niktjer drugje, kakor pri tistih mojstrih, ki so in še bodo podpisali novi tarif. Naročniki tistih mojstrov, ki nočejo priznati novega tarifa, bodo toraj morali imeti precej potrpljenja. Krojaški pomočniki ne hodo odnehali, tudi po praznikih ne, in so pripravljeni na vse. Naročniki naj torej naročajo nove obleke pri tistih mojstrih, ki so priznali novi tarif, potem ne bo treba nobenega potrpljenja.

Proč z brezpravnostjo!

Za enake dolžnosti enake pravice!

Ljudstvo zahteva tudi za deželni zbor splošno in enako, tajno in direktno volilno pravico!

Če je zrelo za državni zbor, je zrelo tudi za deželni zbor!

Po zaključku lista.

Dunaj, 7. aprila. Na včerajšnji seji državnega zbora se je končala debata o Pogačnikovem nujnem predlogu o rekrutih. Za generalna govornika sta bila izvoljena Schuhmeier (proti) in Kunschak (za). Schuhmeier je govoril tri ure ob splošni pozornosti zbornice.

Na koncu seje je Hlibovicky vprašal predsednika, če hoče dati Bielowlasku ukor zaradi njegovega Tolstaja zalegega klica v legitimacijskem odseku. Predsednik Weißkirchner je dejal, da takrat ni predsedoval, vsled česar ne more storiti sedaj nič drugega, kakor izreči svoje obžalovanje.

Poslanca Bergmanna je pozval Sternberg na dvoboj, ker ga je na seji v soboto imenoval aristokratskega ničvredneža. Sternbergova svedoka sta Isopescul, ki je bil prej državni pravdnik in sedaj sodni svetnik, ter Czaykowski, Bergmannova pa Udržal in Švejk.

Lisabon, 7. aprila. V nedeljo so bile na Portugalskem prve volitve iz kraljevega umora. Uspeh se ni znan; slisi se, da je izmed 146 poslancev izvoljenih 98 monarhističnih, tako da so republikanci v manjšini. V Lisabonu so bili v nekaterih volilnih lokalih tudi pretepi. Vojaštvo je strelalo; več oseb je ubitih in ranjenih.

Helsingfors, 7. aprila. Car Nikolaj je včeraj s posebnim manifestom razpustil finski deželni zbor; peterburška vlada se boji, da bi sprejel zbor še več socialističnih predlogov.

Beligrad, 7. aprila. Na včerajšnji seji Skupščine je mladoradikalni poslanec Stojanović izjavil, da bo njegova stranka zopet nadaljevala obstrukcijo.

London, 7. aprila. Ministrski predsednik Campbell-Bannerman, ki je težko bolan, je podal demisijo, katero je kralj sprejel. Za njegovega naslednika se imenuje finančnega ministra Asquitha.

Shodi.

Iz Idrije. Iz seje odbora lokalne organizacije: V mesecu aprilu bodo sledeči shodi:

11. t. m. zvečer pri «Črnem orlu» z dnevnim redom: 1. Rudarske razmere. 2. Prvi maj. 3. Volilna reforma v kranjski deželni zbor. Začetek ob 1/4 9. uri.

19. t. m. dopoldne (začetek ob 9. uri) letni občni zbor socialističnega društva «Naprej» z na-

vadnim dnevnim redom. Lokal: gostilna A. Kogej, I. nadstropje. — Po obnem zboru plenarni shod sodrugov.

20. t. m. rudarski shod v pivarni pri »Črnem orlu« z dnevnim redom: »Rudarske razmere«. Pristop imajo edino oni rudarji, ki so vplačali 2 kroni v obrambni sklad. (Začetek ob 9. dop.)

18. t. m. popoldne v prostorih rudarskega društva plenarna seja mezdnege komiteja! Začetek točno ob 2. uri popoldne.

Glede majske proslave je odbor poveril mladinsko organizacijo pod načelstvom sodr. T. Brusa, da ukrene vse, kar je potrebno. V ta namen predloženi proračun se je soglasno odobril.

Priporoča se za omenjene shode kar najživahnejšo agitacijo!

Polj. V nedeljo, 12. t. m. priredi jugoslovanska socialno-demokratska stranka ljudski shod z dnevnim redom: Politični položaj v državi in v deželi. Na shodu bo govoril tudi sodrug Etbin Kristan iz Ljubljane, ki je obljubil svoj prihod. Delavci! Udeležite se vsi tega shoda in agitirajte za obilno udeležbo!

Mizarji, pozor! Vsakdo, ki namerava zapustiti prostor ali delavnico, da si poišče v kaki drugi delavnici dela, sploh vsak mizar ali delavec pri strojih, ki išče dela, naj se oglasi poprej v društvenem lokalu na Rimski cesti št. 19. Nihče ne išči dela v nobeni delavnici, preden se v društvu ne informira o položaju!

Zveza avstrijskih zidarjev (podruž. Ljubljana).

Vabilo

na

občni zbor

ki bode

y nedeljo, dne 12. aprila t. l. ob pol 9. uri
sjutraj v društvenih prostorih v gostilni gosp.
Petriča, Radeckega cesta 28.

DNEVNI RED:

1. Poročilo.
 2. Vstop novih članov in vplačevanje.
 3. Volitev odbora.
 4. Predavanje.
- K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

Berite!

Berite!

Citajte in širite sledeče knjige in brošure:

K. Kautsky:

„Kdo uničuje proizvodnjo v malem?“

Cena 30 vinarjev.

H. Kirchsteiger:

„Pod spovednim pečatom“.

I. del velja 2 kroni 60 vinarjev. II. del velja 2 kroni.

A. Kristan:

„Socializem“.

Cena 20 vinarjev.

A. Kristan:

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vinarjev.

K. Marx in Friderik Engels:

„Komunistični manifest“.

Cena 40 vinarjev.

A. Kristan:

„Zakaj smo socialisti?“

Cena 14 vinarjev.

„Vatikanski jetnik“.

Razglednica. Komad 6 vinarjev. 100 komadov 5 kron.

Vse te knjige in brošure se dobe v upravi »Rdečega Pra-
porja« v Ljubljani, »Napreja!« v Idriji in v vseh slovenskih
knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

Novo!

Izšla je v založbi časopisa „Napreja!“
v Idriji brošura

„Proletarijat“

ki jo je napisal **Karol Kautsky**, poslovenil **Anton Kristan**.

Brošura »Proletarijat« obravnava sledeče predmete: »Pro-
letarec in rokodelski pomočnik«, »Delavska mezda«, »Razpad
proletarske rodbine«, »Prostitucija«, »Industrijska rezervna
armada«, »Rastoča razsežnost proletarijata« in »Trgovski in
„izobraženi“ proletarijat«.

Cena brošure **30 vinarjev**.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Prodajam okoli 8000 metrov

ostankov posteljnega platna

(kanafas) zajamčeno la kvaliteta, samo izbrani ostanki po 8—16 metrov kos, za popolno posteljno perilo
1 meter po 22 krajcarjev. Razpošilja se najmanj 40 metrov po poštnem povzetju.

S. Stein, tovarna za platno

Nachod na Češkem.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure po-
poldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu.
Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina
ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost
vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča
denar mladoletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom o. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne
listine pa po 5%, na leto.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodecih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26—17